

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv.I.304/2007/7. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a Budapesten, 2007. év november hó 13. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta az alábbi

v é g z é s t:

A folytatólagosan, bünszövetségben és üzletszerűen elkövetett, jelentős kárt okozó csalás büntette és más bűncselekmények miatt **az I. r. terhelt és társai** ellen folyamatban volt büntető ügyben az **I. r. terhelt** által védője útján benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Kaposvári Városi Bíróság 2.B.53/2005/155. számú, valamint a Somogy Megyei Bíróság 2.Bf.415/2006/23. számú ítéletét I. r. terhelte vonatkozó részében **hatályában fenntartja.**

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem terjeszthet elő.

I n d o k o l á s

A Kaposvári Városi Bíróság a 2006. április 28. napján meghozott 2. B. 53/2005/155. számú ítéletében az I. r. terheltet bűnösnek mondta ki 2 rendbeli folytatólagosan, bünszövetségben és üzletszerűen elkövetett, jelentős kárt okozó csalás büntetében, valamint 60 rendbeli magánokirat-hamisítás vétségében. Ezért halmazati büntetésül három év hat hónapi szabadságvesztésre, négy évi

közügyektől eltiltásra, továbbá 500.000 forint pénzmellékbüntetésre ítélte.

Az ítéletben megállapított tényállás lényege a következő:

Az I. r. terhelt 2003-ban eladóként dolgozott az egy műszaki áruházban, és feladata volt a műszaki cikkek vásárlásával kapcsolatos hitelügyintézés is. Ezt kihasználva az ügy II., III. és IV. rendű terheltjének segítségével Kaposvároton, vagy Kaposvár környékén, nehéz helyzetben élő személyeket bírt rá arra - őket megtévesztve -, hogy a személyi adataikat rendelkezésére bocsássák. Majd az e személyek adatainak felhasználásával kitöltött kölcsönigénylő lapok, valamint az azokhoz mellékelte, ugyancsak az ő nevükre kiállított, valótlan tartalmú munkáltatói igazolások, közüzemi számlák segítségével két pénzintézetnél áruvásárlási kölcsönöket igényelt, azt a látszatot keltve, mintha a hiteligénylők ezek a megtévesztett személyek lennének. Ez utóbbiak az igénylőlapot, az áruvásárlási kölcsönszerződést, illetve az eléjük helyezett egyéb okiratokat aláírták, bár azokat nem olvasták el, illetve őket a terheltek úgy tájékoztatták, hogy a kölcsön felvételében csak mint tanúk vagy kezesek vesznek részt.

Közreműködésükért 5-10.000 forintot juttatott nekik a terhelt társain keresztül.

A hiteligénylő személyére és fizetőképességére nézve hamis okiratokkal tévedésbe ejtett pénzintézetek az ugyancsak hamis tartalmú áruvásárlási kölcsönszerződés szerinti hitelösszeget az üzlet bankszámlájára átutalták. Miután a terhelt, illetve társai által megtévesztett személyek az áruvásárlási kölcsönszerződéssel egyidejűleg aláírtak egy áruátvételi igazolást és egy folyósítási megbízást is, a terhelt ezt követően kiállította a vásárlásról szóló számlát, majd ezen okiratok birtokában az árut a raktárból elszállította és ismeretlen személyeknek értékesítette. Az így befolyt vételárat a neki segítséget nyújtó terhelt-társaival megosztotta.

Ily módon a terhelt - társai segítségével - 2003. május 6. és július 21. napja között az I. számú Bankot 27, a II. számú Bankot 32 alkalommal ejtette tévedésbe, és ezzel az előzőnek összesen 3.420.000, az utóbbinak 4.348.000 forint kárt okozott.

2003. július 21. napján egy további személyt bírt rá a IV. r. terhelt arra, hogy egy kölcsönszerződéshez bocsássa az adatait az I. r. terhelt rendelkezésére. Ezek birtokában, hamis munkáltatói igazolás és ugyancsak hamis számlák felhasználásával a terhelt a II. számú Bankot tévedésbe ejtve 152.000 forint kölcsönt utaltatott

át a műszaki üzlet számlájára, és az előzőekben részletezett módon így ilyen értékű áruhoz jutott. A pénzintézetnek ezzel a cselekménnyel együtt így összesen 4.500.000 forint kárt okozott társai segítségével.

A fentieken túl az ügy V. r. terheltje is vett fel a II. számú Banktól kölcsönt a hitelképességét igazoló hamis okiratok felhasználásával. Az I. r. terhelt arról nem tudott, hogy a kölcsön törlesztése nem állt szándékában és módjában az V. r. terheltnek, azonban az okiratok valótlan tartalmával tisztában volt, ennek ellenére felhasználta a hitelügyintézés során azokat.

Az ítélet I. r. terheltre vonatkozó része ellen a terhelt és védője jelentettek be fellebbezést a terhelt felmentése érdekében.

A Somogy Megyei Bíróság a 2006. október 10. napján meghozott 2.Bf.415/2006/23. számú ítéletével az első fokú határozatot megváltoztatva a terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztést három évi börtönbüntetésre enyhítette, egyebekben helybenhagyta azt.

A tényállást e terheltre nézve csak annyiban egészítette ki, hogy a vagyon elleni bűncselekményekkel általa okozott összkár 7.920.000 forint.

Az első- és másodfokú ítélet ellen a jelenleg börtönbüntetését töltő terhelt védője útján felülvizsgálati indítványt nyújtott be, és annak alapjaként a Be. 416. § (1) bekezdés a/ és b/ pontját jelölte meg.

Az indítványozó utalt arra is, hogy megítélése szerint a tényállás hiányos, konkrétan felsorolva az általa kifogásolt módon nem rögzített és szerinte lényeges tényeket, lényegében azonban a terhelt bűnösségének megállapítását és a terhére rótt cselekmények minősítését támadta.

Álláspontja szerint az irányadó tényállásból az eljáró bíróságoknak nem volt alapja annak a következtetésnek a levonására, amely szerint a terhelt - társaival együtt - a terhére megállapított cselekményeket bünszövetségben követte el, és a bíróságok elmulasztották annak megindokolását is, hogy mire alapozták ezt a minősítést; nem hívták fel a Btk. 137. §-át sem, és nem utaltak a Legfelsőbb Bíróság irányadó elvi döntésére.

Amennyiben pedig a bünszövetségben történt elkövetést a terhelt terhére nem állapította volna meg a bíróság, az szerinte a bűnösség és az alkalmazható büntetés mértékét jelentős módon befolyásolta volna.

Ezen túl a védő vitatta azt is, hogy a csalás törvényi tényállási elemeit a terhelt megvalósította volna. Miután azt, hogy konkrétan mekkora haszonra tett szert az I. r. terhelt, a bíróság nem látta megállapíthatónak, álláspontja szerint az a feltételezés sem megalapozott, hogy egyáltalán haszonra tett szert, így bűnösségének megállapítása sem lehet helytálló. Megítélése szerint ugyanis haszon hiányában nem vonható le következtetés a csalási szándék létezésére; a csaláshoz megkívánt egyenes szándékot ez bizonyítja.

Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy a hitelintézeteknek a hiteligénylők fizetőképességét vizsgálniuk kell. Miután pedig a bíróság tényként állapította meg, hogy a terhelt ismerte a hitelezési folyamatot, ebből az következik, hogy a primitív okiratokra tekintettel neki nem kellett azzal számolnia: ilyenekkel meg lehet tévesztetni a hitelintézeteket.

Mindezekre figyelemmel a terhelt felmentését kérte az ellene emelt vád alól.

A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint a csalás valamennyi törvényi tényállási elemét megvalósította a terhelt, és a terhére megállapított bűncselekmények minősítése is törvényes, ahogy a kiszabott büntetés is. Ezért a megtámadott határozatok hatályban tartására tett indítványt. (BF.984/2007.).

A Be. 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó; az indítványban a tényállás nem támadható. Ebből következően csak e tényállás alapján vizsgálható az, hogy a terhelt bűnösségének megállapítására, a cselekmény minősítésére vagy a büntetés kiszabására büntető anyagi jogszabály megsértésével került-e sor.

Ezért az indítványnak a tényállást támadó elemeit a Legfelsőbb Bíróság figyelmen kívül hagyta.

A felülvizsgálati indítvány ezen túl a bűnösséget, illetve a minősítést támadó részében nem megalapozott.

A haszonszerzési célzat, mint a csalás tényállási eleme, már fennáll az elkövetési magatartás tanúsításakor, azaz a megtevesztéskor. A bűncselekmény törvényi tényállásának megvalósulásához azonban a haszon tényleges megszerzése nem szükséges, mint ahogy e szempontból annak mértéke is közömbös. A bűncselekmény e haszon elérése nélkül is befejezett, ha az eredmény - a kár - bekövetkezik. A kísérlettől sem a haszon realizálódása

választja el a befejezett csalási cselekményt, hanem a kár bekövetkezése vagy annak elmaradása. A kár mértéke pedig az adott ügyben nem a terhelt és társai által elért haszonnal, hanem a megtévesztett pénzügyintézetek által folyósított kölcsönök összegével azonos.

Ráadásul az irányadó tényállás szerint a terhelt nem vitásan valamennyi cselekménye kapcsán szert tett haszonra, csupán annak nagysága nem volt kétséget kizáró módon bizonyított és így megállapítható.

E törvényi tényállási elemeket - azaz a haszonszerzési célzatot és a kárt, mint eredményt - az irányadó ítéleti tényállása tartalmazza.

Megvalósította a terhelt a csalás harmadik törvényi tényállási elemét, a tévedésbe ejtést is. Ő volt az, aki ügyintézőként a hamis hiteligénylő lapokat, munkáltatói igazolásokat, közüzemi számlákat továbbította a bankoknak, és ezzel tévedésbe ejtette azokat. Közömbös a terhelt bűnösségére levont következtetés kapcsán az, hogy a hitelintézetek kötelesek az általuk folyósítandó kölcsön feltételeinek vizsgálatát elvégezni. Részint neki hitelügyintézőként nyilvánvalóan kötelessége lett volna jelezni, ha feltételezi, hogy a kölcsön igénylője hamis okiratokkal igazolja hitelképességét, részint tisztában volt azzal is, hogy az általa továbbított hamis okiratok alkalmasak a sértettek megtévesztésére, hiszen az igényelt kölcsönöket a bankok minden egyes alkalommal folyósították.

A csalás bűncselekményének törvényi tényállása az elkövetési magatartás kifejtése során „ravasz fondorlatot” nem kíván meg. Ehhez képest közömbös az, hogy a megtévesztett passzív alany (sértett) kellő gondossággal eljárva felismerhette volna az elkövetési magatartás megtévesztő voltát. Töretlen ugyanis az ítélkezési gyakorlat abban, hogy a passzív alany könnyelműsége a felelősségre vonás alól nem mentesít.

Nem mentesülhetne egyébként a terhelt a büntetőjogi következmények alól akkor sem, ha a sértett észlelte volna a benyújtott okiratok hamis voltát, és erre tekintettel megtagadta volna a kölcsön folyósítását. Ez utóbbi esetben ugyanis nem befejezett bűncselekményért, hanem annak kísérletéért lett volna felelősségre vonható.

Nem helytálló a bünszövetségben elkövetettkénti minősítést támadó védői kifogás sem.

Az első fokú bíróság a tényállásban a szükséges mértékben részletezte a terheltek között létrejött megállapodást (első fokú

ítélet 17. oldala), amely alapján egyértelműen levonható volt arra a szervezett elkövetésre vonatkozó következtetés, amely a bünszövetség lényegi eleme. Az első fokú bíróság ezen túl indokolási kötelezettségének is maradéktalanul eleget tett, és felhívta a bünszövetségre vonatkozó jogszabályhelyet és a Legfelsőbb Bíróság irányadónak tekintett elvi döntését is (első fokú ítélet 32. oldal).

Nem zárta ki e minősítés alkalmazását az sem, hogy a terhelt terhére megállapított cselekményeknek ő tettese, míg terhelt-társai részesei voltak. A bünszövetségben elkövetett cselekményeknek is lehet a tettes vagy tettesek mellett részese, ez kizárólag a közöttük létrejött - akár hallgatólagos - megállapodáson múlik.

Ráadásul a terhelt cselekményeit nem csupán bünszövetségben, hanem egyben üzletszerűen követte el. Így tehát a bünszövetség mint minősítő körülmény mellőzése mellett is ugyanazon törvényhely szerint minősülnének a terhére megállapított bűncselekmények, és nem változna a kiszabható szabadságvesztés-büntetés alsó és felső határa sem.

Így a terhelt bűnösségének megállapítása során az eljáró bíróságok nem sértették meg az irányadó anyagi jogszabályokat, nem törvénysértő a bűncselekmény minősítése és a kiszabott büntetés sem.

Az alapügyben eljáró első- és másodfokú bíróság határozatának meghozatala során nem követette el a Be. 416. § (1) bekezdés c/ pontjában írt eljárási szabálysértéseket sem.

Ezért a Legfelsőbb Bíróság a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

Az ismételt indítvánnyal kapcsolatos tájékoztatás a Be. 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a Be. 421. § (3) bekezdésére figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság az ugyanazon jogosult által ismételten, vagy a más jogosult által azonos tartalommal előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2007. november 13.

Dr. Belegi József s.k. a tanács elnöke, Dr. Mészár Róza s.k. előadó bíró, Dr. Szabó Péter s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

írnok

AIné